



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

جایگاه و نقش شرکت‌های دانش بنیان در مقابله با ویروس کرونا



فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: نرگس شامحمدی

۱	* نکات برجسته
۱	*اهداف و حوزه فعالیت شرکت های دانش بنیان
۲	*زمینه های فعالیت شرکت های دانش بنیان
۲	*اقدامات شرکت های دانش بنیان در مبارزه با کرونا
۲	* مقدمه
۳	* شرکت دانش بنیان چه شرکتی است؟
۳	* نقش شرکت های دانش بنیان در حوزه مقابله با کرونا
۳	*اقدامات شرکت های دانش بنیان در مبارزه با کرونا در دو حوزه تولید و تشخیص
۴	*فعالیت شرکت های دانش بنیان در حوزه ساخت واکسن کرونا
۴	* آمادگی شرکت های دانش بنیان برای صادرات و مقابله با موج دوم کرونا
۵	* جمع بندی

حمایت از شرکت‌های دانش بنیان، «گسترش کمی و ارتقا کیفی این شرکت‌ها و دخالت دادن آنها در بخش‌ها و طرح‌های اصلی کشور ضرورت‌هایی است که باید مورد توجه جدی قرار گیرد. ایشان، ترویج استفاده از محصولات شرکت‌های دانش بنیان را در تقویت این شرکت‌ها مهم دانستند و به مسئولان دولتی گفتند: مقرر کنید که نیازهای دستگاه‌های دولتی از محصولات شرکت‌های دانش بنیان تامین شود.

بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان؛ ۹۵/۷/۲۸

* نکات برجسته

- * امروزه تعداد شرکت‌های دانش بنیان به بیش از ۵ هزار شرکت رسیده است.
- * بیشتر از ۴۵۰ شرکت دانش بنیان در حوزه کرونا فعالیت دارند.
- * معاون علمی و فناوری رئیس جمهور: استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش بنیان، پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها باعث شده است به خوبی بتوانیم در مقابل بیماری کرونا مقاومت کنیم.
- * براساس افق برنامه ۲۰ ساله کشور یعنی تا پایان سال ۱۴۰۴، مقرر شده است که بیش از ۵۰ هزار شرکت دانش بنیان در کشور فعال شوند.
- * داروی فاویپیراویر و رم‌دیسویر در داخل کشور توسط شرکت‌های دانش بنیان تولید شده است. این دو دارو توسط پزشکان برای بیماران کرونایی تجویز شده و موفقیت آمیز نیز بوده است.
- * آمار موجود شرکت‌های دانش بنیان تاکنون بیش از سه هزار و ۲۰۰ واحد است که نشان از راه طولانی پیش رو دارد.
- * شرکت‌های ایرانی توانستند با ساخت انواع دستگاه تنفس مصنوعی پیشرفته و هوشمند و رساندن ظرفیت تولید آن به ۴۰ دستگاه در روز؛ بخش‌های آی سی یو موجود در کشور را از واردات ونتیلاتور بی نیاز کنند.
- * در حال حاضر دستگاه تنفس مصنوعی ایرانی با استاندارد ملی تولید شده و در اختیار کادر درمان قرار گرفته است.
- * در حالی که در حال گذر از موج اول اپیدمی کرونا هستیم؛ شرکت‌های دانش بنیان ما به توانی رسیده اند که تقاضای صادرات محصولات خودشان را مطرح کرده اند.

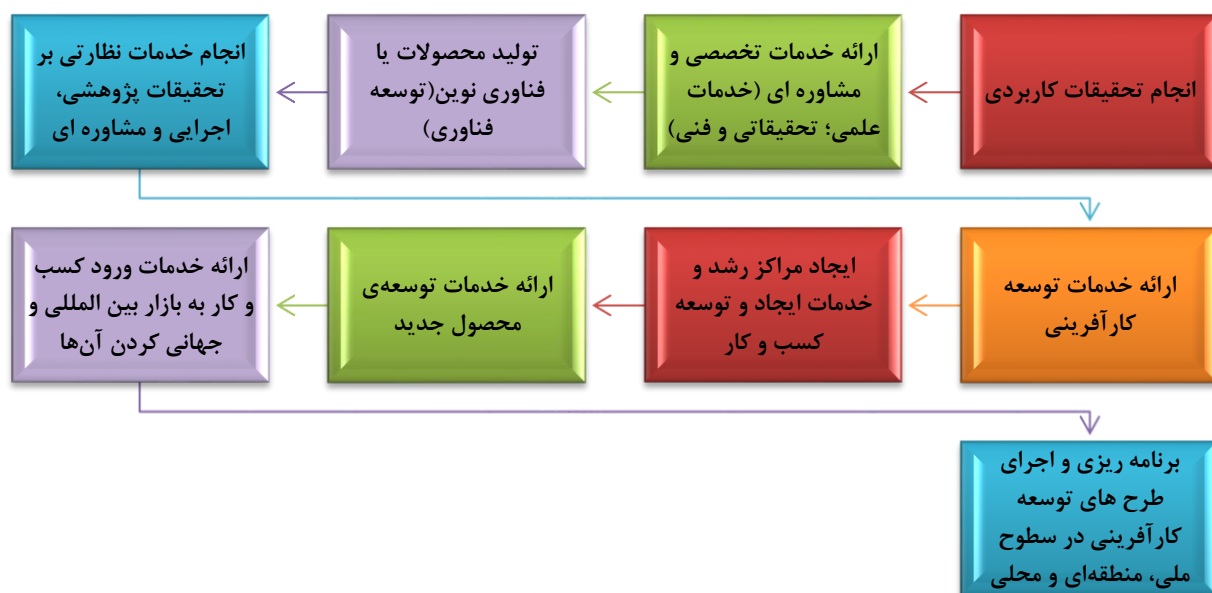
* اهداف و حوزه فعالیت شرکت‌های دانش بنیان

ترغیب هیئت علمی دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی برای فعالیت‌های بیشتر در رفع نیاز جامعه و امکان افزایش درآمد اعضای هیئت علمی

تجاری سازی یافته‌های پژوهشی

افزایش درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی

*زمینه‌های فعالیت شرکت‌های دانش بنیان



*اقدامات شرکت‌های دانش بنیان در مبارزه با کرونا



مقدمه

با ظهور کرونا ویروس که از دسامبر ۲۰۱۹ آغاز و تاکنون ۲۰۰ کشور جهان را درگیر خود کرده است؛ اقدامات مختلفی از سوی کشورها برای مقابله با آن آغاز شد. در کشور ما نیز برای مقابله با کرونا همه به میدان آمدند تا در کنار مسئولان به مقابله تمام عیار با این ویروس

مخرب که زندگی همه افراد را تحت الشعاع خود قرار داده است؛ بپردازند. شرکت های دانش بنیان از جمله شرکت هایی است که در این حوزه فعال هستند.

حوزه فعالیت شرکت های دانش بنیان مختلف است اما با توجه به روند شیوع کرونا و نیاز کشور به تولید اقلام بهداشتی؛ در این نوشتار صرفاً به حوزه هایی پرداخته شده است که در خط مقدم مبارزه با کرونا؛ به تولید اقلام بهداشتی اهتمام ورزیده اند. این نوشتار که با تکیه بر منابع اسنادی و استفاده از نگاه کارشناسان به رشته تحریر درآمده؛ نگاهی دارد به اقدامات مقابله ای شرکت های دانش بنیان در مقابله با کرونا در حوزه تولید اقلام سلامت.

شرکت دانش بنیان چه شرکتی است؟

شرکت های دانش بنیان، موسسات خصوصی یا تعاونی هستند که به منظور افزایش علم و ثروت و توسعه اقتصادی بر پایه دانش و تحقق اهداف علمی و اقتصادی در راستای گسترش اختراع و نوآوری و در نهایت تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل شده است.^۱

نقش شرکت های دانش بنیان در حوزه مقابله با کرونا

شیوع کرونا در کشور ما با همه تلخی هایی که داشت؛ به نوبه خود توانست بسیاری از توانمندی های بالقوه موجود در دستگاه های مختلف در کشورمان را شکوفا کند. در همین راستا، حضور قدرتمند شرکت های دانش بنیان در مقابله با کرونا قابل توجه است. حضور این دسته از شرکت ها در عرصه تولید محصولات راهبردی؛ به گونه ای است که رهبر معظم انقلاب اسلامی در زمینه تولید لوازم و تجهیزات و دستگاه های مختلف از جمله شرکت های دانش بنیان و نیز تلاش مردم در زمینه تهیه و تولید لوازم مورد نیاز بهداشتی را یک عرصه پرافتخار دیگر دانستند و عملکرد ملت و مسئولان را در این زمینه؛ در ابعاد مختلف اجتماعی فرهنگی، درمانی، بهداشتی، علمی، مدیریتی و خدماتی "حرکتی جهادی، عظیم و افتخار آمیز" خواندند و با تأکید بر ثبت، بازخوانی و روایت هنرمندانه این تلاش و فداکاری ملی افزودند: مردم عزیز ایران با رفتار متین و صبورانه خود انصافاً خوش درخشیدند و فرهنگ اسلامی ایرانی را جلوه گر ساختند.^۲

اقدامات شرکت های دانش بنیان در مبارزه با کرونا در دو حوزه تولید و تشخیص

اسماعیل قادری فر، مدیرکل دفتر تجاری سازی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، درباره اقدامات شرکت های دانش بنیان در مبارزه با کرونا می گوید: از همان روزهای اول؛ اقدامات شرکت های دانش بنیان شروع شد و بلافاصله در هفته دوم اسفند ۹۸ کارگروه علمی مبارزه با ویروس کرونا در معاونت علمی برای حمایت از شرکت های دانش بنیان در سه حوزه پیشگیری، تشخیص و درمان تشکیل شد.

در روزهای اولیه با کمبود اقلامی مثل ماسک و یا مواد ضدعفونی کننده مواجه بودیم که بلافاصله با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان در زمینه تولید ماسک های ۹۵N، ماسک های سه لایه و انواع مواد ضدعفونی کننده سطوح وارد شدیم. خوشبختانه در هفته دوم فروردین ماه ماشین آلات و خط تولید ماسک در چند شرکت دانش بنیان راه اندازی شد و علاوه بر تولید ماسک، سازنده ماشین های تولید کننده ماسک نیز شدیم.

همچنین در حوزه تشخیص کرونا یکی از افتخارات کشور ساخت انواع "کیت های تشخیصی" است که مورد استفاده مراکز درمانی کشور است، تولید کیت های سرولوژی که آن هم بر پایه تشخیص از روی سمپل خون افراد به کار برده می شود و یا تولید کیت های شرکت های دانش بنیان برای تشخیص بیماران مبتلا به کرونا بسیار موفق عمل کرده اند.

^۱ - معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

^۲ - (آنا؛ ۹۹/۲/۲۱)

علاوه بر این اقدامات بسیار گسترده‌ای هم توسط مراکز تحقیقاتی کشور همپا با مراکز تحقیقاتی دنیا برای تولید واکسن و داروی کرونا شروع شده و تمام این مسائل در مرحله تحقیقات است. پس از اخذ مجوزهای لازم و انجام کارآزمایی‌های بالینی که در کلینیکال تریال انسانی و حیوانی انجام خواهد شد با تأیید وزارت بهداشت و سازمان غذا و دارو امیدواریم که در این حوزه هم سربلند شویم و هم‌پا با مراکز تحقیقاتی دنیا به روش‌های اختصاصی برای درمان این ویروس، دست پیدا کنیم.^۱

فعالیت شرکت‌های دانش بنیان در حوزه ساخت واکسن کرونا

آن‌گونه که م. مصطفی قانع دبیر ستاد توسعه زیست‌فناوری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری می‌گوید: از روزهای ابتدایی شیوع کرونا که برخی شرکت‌های دانش بنیان که در حوزه واکسن آنفلوآنزا فعال بودند خواسته شد که راهکارهای دستیابی به واکسن این بیماری را بررسی کنند که در حال حاضر هم ۵ شرکت به این حوزه ورود کرده‌اند. با این وجود ایران در حوزه مقابله با بیماری کرونا نه تنها از دیگر کشورها عقب‌تر نیست؛ بلکه در تولید برخی تجهیزات مقابله با کرونا هم جلوتر از آنها هم هست و با کمک همین توانمندی‌ها توانستیم به کشور صادرکننده تجهیزات تبدیل شویم؛ با توجه به این نکته که ایران در تحقیقات کرونا پیشرو بوده است و کارهای دیگری که بر روی واکسن کرونا شروع شده است.^۲

تاکید بر فعالیت‌های شرکت‌های دانش بنیان به اندازه‌ای اهمیت دارد که حسن روحانی رئیس‌جمهور در جلسه هم‌اندیشی با مدیران پارک‌های علم و فناوری، شرکت‌های دانش بنیان اظهار داشت که: باید کم‌کم ارزش بندی دانشگاه‌ها بر این مبنای قرار گیرد که این دانشگاه، دارای چند پارک علم و فناوری است و چگونه می‌تواند علم را از طریق این پارک‌ها به بازار برساند و امروزه شاهد یک حرکت بسیار خوب هستیم. رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه اقدامات برای درمان ویروس کرونا (تولید واکسن) در ایران شروع شده است و امروز مراکزی هستند که به صورت ویژه در بحث واکسن مشغول به کار هستند که این کار بسیار بزرگی است؛ امروز همه دنیا در مسئله درمان ویروس کرونا فعال است و رسیدن به واکسن کرونا یک رقابت جهانی است و ما هم وارد یک رقابت جهانی شده‌ایم.^۳

آمادگی شرکت‌های دانش بنیان برای صادرات و مقابله با موج دوم کرونا

سیدحسین صفوی مدیرکل اداره تجهیزات و ملزومات پزشکی وزارت بهداشت در این زمینه می‌گوید: بسیاری از محصولات مورد نیاز در زمینه مراقبت و محافظت از پرسنل و بیماران در برابر این ویروس، در کشور به میزان کافی تولید نمی‌شود، یا اینکه در مورد برخی از این اقلام در کشور اصلاً تولیدکننده‌ای نداشتیم. اما در حال حاضر، میزان تولید اقلام مورد نیاز بیماران کرونا مانند کیت‌های تشخیص کرونا به اندازه‌ای رسیده که نه تنها نیاز کشور را تأمین می‌کنند، بلکه کیفیت و تیراژ این کیت‌ها به سطحی رسیده که می‌توان آن‌ها را به سایر کشورها صادر کرد. در حال حاضر سه شرکت تولیدکننده در زمینه تولیدات کیت‌های تشخیص مولکولی و یک شرکت در زمینه تولید کیت‌های سرولوژی فعالیت دارند.^۴ مهندس مهدوی اردکانی، رئیس اداره صادرات اداره کل تجهیزات و ملزومات پزشکی وزارت بهداشت در خصوص وضعیت صادرات اقلام پزشکی در حوزه مبارزه با کرونا طی چند ماه اخیر می‌گوید: پس از شیوع کرونا و همه‌گیری آن، خیلی از تولیدکنندگان ما ظرفیت‌های تولید خود را تا سه برابر و حتی تا پنج برابر افزایش دادند. همچنین در تولید ماسک نیز تولیدکنندگان جدیدی وارد عرصه تولید شدند و کمک کردند تا نیازهای کشور برطرف شود. خوشبختانه از اواسط اردیبهشت ۹۹ به بعد، در حوزه تولید کاورال و گان، ماسک N95 و مانیتورهای علائم حیاتی، شیلد، کیت‌های سرولوژی تشخیص آنتی‌بادی‌های کرونا توانستیم به مزاد تولید و مزاد نیاز کشور برسیم و الان امکان صادرات این اقلام مهیاست. امیدواریم نیاز کشور در خصوص ماسک‌های سه لایه هم برطرف شود تا بتوانیم امکان صادرات این وسیله بهداشتی را هم فراهم کنیم. کشورهای عراق، پاکستان، ارمنستان،

۱ - باشگاه خبر نگاران؛ ۹۹/۲/۳۰

۲ - ورود ۵ شرکت دانش بنیان به حوزه ساخت واکسن کرونا؛ خبرگزاری تسنیم؛ ۹۹/۳/۱۱

۳ - شرکت‌های دانش بنیان برای کاهش تبعات اقتصادی کرونا به صحنه بیایند؛ خبرگزاری مهر؛ ۹۹/۲/۸

۴ - صادرات کیت‌های سرولوژی ایرانی به ترکیه و آلمان؛ تابناک؛ ۹۹/۲/۲۷

ترکمنستان، قزاقستان و هم کشورهای اروپایی و آمریکای جنوبی و لاتین در خواست‌های زیادی از ایران در خصوص محصولات و تجهیزات پزشکی که در حوزه کرونا تولید کرده‌ایم، داشته‌اند و در حال مذاکره و بعضاً ارسال محصولات هستیم. خوشبختانه امسال جزو سال‌هایی است که از همان ابتدای سال توانستیم جهش تولید را در حوزه تجهیزات پزشکی محقق کنیم و فرصت خوبی برای صادرات ایجاد شده و امیدواریم کسانی که صادرکننده اقلام پزشکی هستند، در این فرصتی که ایجاد شده بتوانند کالاهای خود را به عنوان کالای سلامت محور در کشورهای مقصد ثبت کنند. چون وقتی محصولاتشان ثبت شود، نه در این برهه‌ی خاص بلکه سالیان سال می‌توانند به آن کشورها صادرات داشته باشند.^۱

*** جمع بندی**

در جمع بندی کلی می‌توان گفت که با شیوع کرونا شرکت‌های دانش بنیان هم در حوزه پیشگیری و هم در حوزه تشخیص در مقابله با کرونا بسیار موفق عمل کردند. در واقع با استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش بنیان به توانی دست یافته‌ایم که کمتر کشوری تاکنون به آن دست یافته است. همچنین فعالیت‌های انجام شده در مراکز پژوهشی، موجب شده است که کشور ما برای مقابله با کرونا و راه‌های درمان آن به شناخت لازم دسترسی پیدا کرده و همه تجهیزات لازم را در داخل تولید کنند. توجه به توان داخلی در شرایط بحران در کشور نشان می‌دهد که استفاده از ظرفیت‌های تولید داخل در حوزه‌های مختلف را می‌توان در شرایط غیر بحرانی هم عملیاتی کرد اما این امر نیازمند برنامه ریزی مدیران ارشد هر حوزه است؛ این نکته مهم است که شرایط کرونا در کشور حتی زمینه صادرات محصولات مختلف تولید شده در حوزه بهداشت را فراهم کرد که در صورت مساعد شدن زمینه و حمایت‌های لازم از بخش تولید، می‌توان در حوزه‌های دیگر نیز همچون حوزه بهداشت به موفقیت دست یافت. در واقع کرونا برای دانش بنیان‌ها فرصتی فراهم کرد تا بتوانند توانمندی خود را ثابت و به حوزه درمان و پیشگیری از این بیماری ورود کنند و بتوانند با این اقدام به اعتماد مسئولان و مدیران کشور پاسخ دهند و با کمک دانشمندان علمی خود؛ ایران را به یکی از کشورهای توانمند در حوزه مقابله با کرونا و صادرکننده تجهیزات تولیدی در این حوزه تبدیل کنند. این در حالی است که با وجود تحریم‌های ظالمانه مدیران و اعضای شرکت‌های دانش بنیان که عموماً جوان هم هستند توانستند به موفقیت‌های خوبی در زمینه تولید محصولات بهداشتی برای مقابله با کرونا دست یابند.

^۱ - گفتگوی رئیس اداره صادرات اداره کل تجهیزات و ملزومات پزشکی با بهداشت نیوز؛ سایت وزارت بهداشت؛ ۹۹/۳/۱۲